

PERSBERICHT

5 september 2013

Verslag aan het Vlaams Parlement

Gebruikersbijdragen in de welzijnssector

Het Rekenhof onderzocht de gebruikersbijdrageregeling in de welzijnssector. Het stelde vast dat de Vlaamse overheid geen actueel en volledig zicht heeft op het totaal aan geïnde gebruikersbijdragen en gebruikers. De verschillende gebruikersbijdragenregelgevingen verduidelijken veelal onvoldoende waarvoor een gebruiker al dan niet moet betalen. Een onderbouwing voor aard en hoogte van de gehanteerde gebruikersbijdragen is zelden beschikbaar en de systemen bevatten inconsistenties. Zo hangt de gebruikersbijdrage af van de soort voorziening waar de gebruiker begeleid wordt, zonder dat dit onderscheid relevant is. Ook houden 43% van de gebruikersbijdragen geen rekening met de draagkracht van de gebruiker. Ten slotte kunnen de huidige subsidiemechanismen voorzieningen benadelen als ze socio-economisch achtergestelde groepen begeleiden.

Beschrijving van de gebruikersbijdragen in de welzijnssector

Binnen de Vlaamse welzijnssector zijn 94 soorten voorzieningen actief binnen 5 domeinen: de gehandicaptenzorg, de bijzondere jeugdzorg, het gezinsbeleid, het maatschappelijk welzijnsbeleid en de thuis- en gezondheidszorg. Het Rekenhof onderzocht hiervan 68 soorten voorzieningen. Zij omvatten ongeveer 6.000 individuele voorzieningen en ontvangen jaarlijks ongeveer 2,5 miljard euro Vlaamse subsidies. Bijkomend vragen verschillende soorten voorzieningen een financiële bijdrage van de gebruiker. De Vlaamse overheid kent het totaal aan geïnde gebruikersbijdragen in de welzijnssector niet. Ruw geschat bedraagt het jaarlijks minstens 360 miljoen euro. Ook actuele en volledige gegevens over het aantal gebruikers zijn niet beschikbaar bij de administratie. Voor de meeste soorten voorzieningen heeft de Vlaamse Regering wel een gebruikersbijdrageregeling uitgewerkt, maar die verschilt sterk wat regelgevend niveau, detaillering en actualisatie betreft.

Bijdrage tot maatschappelijk verantwoorde zorg

Veelal verduidelijkt de regelgeving onvoldoende wat precies inbegrepen is in een gebruikersbijdrage en wat niet. Dat bedreigt een *uniforme toepasbaarheid* van de regelgeving. Zeker in de residentiële gehandicaptenzorg sluit de onduidelijke regelgeving niet uit dat voorzieningen vele soorten supplementen vragen. Daardoor is het mogelijk dat gelijkaardige gebruikers voor een gelijkaardige dienstverlening in eenzelfde soort voorziening verschillende bijdragen moeten betalen.

Ook vallen verschillende *inconsistenties* op tussen de soorten voorzieningen in de welzijnssector. Zo kunnen de bijdragen in gelijkaardige vormen van residentiële opvang sterk verschillen: een alleenstaande leefloner met 1 kind betaalt daarvoor in een CAW 89% van zijn netto-inkomen, tegenover 38% in een centrum voor integrale gezinszorg. De bijdrage voor dezelfde hulpverlening in de thuiszorg hangt af van de soort voorziening die ze aanbiedt. Bij ambulante gehandicaptenvoorzieningen kunnen de woon- en leefkosten sterk verschillen. De bijdrage voor een jongere uit de bijzondere jeugdzorg hangt af van het feit of hij geplaatst wordt in een instelling uit de bijzondere jeugdzorg of in een gelijkgestelde voorziening uit een ander welzijnsdomein. In dit laatste geval zullen de ouders van de geplaatste jongere dan weer een andere bijdrage moeten betalen dan de ouders van een niet-geplaatste jongere.

Op enkele uitzonderingen binnen Kind&Gezin na, is er geen *onderbouwing* van de aard en de hoogte van de gehanteerde gebruikersbijdragen beschikbaar. Daardoor valt ook niet te verklaren waarom de gebruikersbijdragen bij sommige soorten voorzieningen een belangrijke financieringsbron vormen en bij andere totaal niet.

In het licht van maatschappelijk verantwoorde zorg is ook de *betaalbaarheid* van de gebruikersbijdragen een belangrijk aspect. Van de onderzochte soorten voorzieningen vraagt 43% een gebruikersbijdrage die geen rekening houdt met de draagkracht van de gebruiker, 28% werkt gratis en 29% probeert rekening te houden met de draagkracht door diverse correctiemechanismen, waaronder inkomensafhankelijkheid van de bijdrage. De uitwerkingsgraad en volledigheid van de correctiemechanismen varieert evenwel sterk. Zo beperken sommige bijdrageregelingen het inkomen tot het arbeidsinkomen op een loonfiche terwijl andere regelingen rekening houden met onroerende inkomsten, sociale uitkeringen, lijfrentes, etc.

Verrekening van gebruikersbijdragen

Als de Vlaamse overheid betaalbare welzijnszorg wil garanderen dan mag een voorziening geen financieel nadeel ondervinden als ze socio-economisch achtergestelde groepen opvangt of begeleidt.. Dat is alleen gegarandeerd als de overheid de subsidies aan de voorzieningen evenredig vermindert met de gebruikersbijdragen en de overheid het risico op niet-inning draagt. Dit doet zich thans alleen voor bij de IKG-kinderopvang. Bij de andere soorten voorzieningen is dat nadeel in de praktijk mogelijk beperkt.

Het Rekenhof stelde vast dat de Vlaamse overheid maar bij een beperkt aantal soorten voorzieningen de subsidies verrekent en alleen summier of zelfs niet kan motiveren waarom ze dat al dan niet doet. De 2 agentschappen die verrekenen, Kind&Gezin en het VAPH, doen dit op een correcte manier. Wel verschilt de rapporteringswijze erover in de jaarrekening.

Reactie van de ministers

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wenste het Rekenhof te bedanken voor het nuttig en bruikbaar overzicht van de gebruikersbijdragen in de welzijnssector. Daarnaast benadrukte hij dat het beleidsdomein werk maakt van een begrippenkader waarbij wordt gestreefd naar een uniformisering van zowel de bouwstenen (definities) als het gebruik van begrippen, alsook dat verschillende beleidsinitiatieven uit het laatste deel van de legislatuur rekening zullen houden met de gebruikersbijdragen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het

overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Gebruikersbijdragen in de welzijnssector* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).